

HZNE **e** glasilo

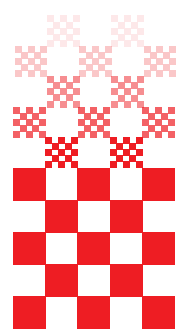
Broj 10/2024

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

**ZAJEDNIČKA VIZIJA
ZA BOLJI SVIJET**
NORME ZA CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA
SVJETSKI DAN NORMA

14. LISTOPADA

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 16. 2024.
ISSN 1847-4217
URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni
urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik
glavnog
urednika: Sandra Knežević

Tehnički
urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis,
Marina Babić, Melanija Grubić Sutara,
Tatjana Majić

Lektura: Kristian Lewis

Grafička
priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum
objave: 2024-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Poštovani čitatelji!

Pred vama je deseti broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2024. godini.

Svjetski dan norma obilježili smo 14. listopada i donosimo vam prijevod poruke koju potpisuju predsjednici triju glavnih međunarodnih organizacija za normizaciju (IEC, ISO i ITU). U toj prigodi u Hrvatskom zavodu za norme održani su Dani otvorenih vrata HZN-a od 14. do 18. listopada 2024. godine. Zainteresirani građani imali su priliku bez najave posjetiti Normoteku, dobiti informacije o normama iz njihova područja interesa, pregledavati norme i kupiti ih ili naručiti po posebnim cijenama. Donosimo i informaciju o novoosnovanom tehničkom odboru Hrvatskoga zavoda za norme za područje održivih gradova i zajednica te poziv za sudjelovanjem u njegovu radu. Više o ovim događajima možete pročitati u rubrici *Novosti iz HZN-a*.

Kao i u svakom broju, u rubrici *Novosti iz HZN/TO-a* nalazi se tablica u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici *Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija* donosimo zanimljivosti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Donosimo prilog o novim izdanjima ISO-ovih norma te prijevod objave s IEC-ovih mrežnih stranica o sigurnosnim zahtjevima za mikrovalne pećnice, *The safety of microwave ovens*.

CEN i CENELEC pridružili su se međunarodnoj normizacijskoj zajednici u obilježavanju Svjetskog dana norma. Uz slogan „Zajednička vizija za bolji svijet” događaj je prilika za isticanje brojnih načina na koje međunarodne i europske norme pridonose pouzdanju umjetnoj inteligenciji i izgradnji održive budućnosti.

U ETSI-ju, organizaciji koja izrađuje norme koje potiču tehnološke inovacije, uvedena je nova vrsta radnih skupina namijenjena zajedničkoj izradi softvera: skupina za razvoj softvera (*Software Development Group, SDG*). Među tim skupinama osobito su važne OpenSlice i OpenCAPIF, koje će unijeti revoluciju u djelatnost telekomunikacija jačanjem interoperabilnosti, fleksibilnosti i skalabilnosti mrežnih usluga. Više pročitajte u prijevodu članka ETSI SDG *OpenSlice and OpenCAPIF: Transforming the Telecom Standardization Landscape* objavljenog u ETSI-jevu časopisu Enjo! The ETSI Mag iz kolovoza 2024.

Ugodno čitanje!

Sadržaj 10/2024

Proslov

Svjetski dan norma - 14. listopada 2024.

- Obilježavanje Svjetskog dana norma 2024. u Hrvatskom zavodu za norme: Zajednička vizija za bolji svijet 4
- Dani otvorenih vrata u normoteci Hrvatskog zavoda za norme: Povezivanje znanja i prakse 7

HZN u medijima

- Hrvatski mediji o Svjetskom danu norma 10

Novosti iz HZN-a

- 16. Dani inženjera elektrotehnike 12
- Obilježavanje 90 godina normizacije u Srbiji 13
- Hrvatski zavod za norme (HZN) pokrovitelj konferencije DigiDeck24 15

Novosti iz HZN/TO-a

- Članovi Hrvatskog zavoda za norme 17
- Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u 18
- Informacija o novoosnovanom tehničkom odboru za područje održivih gradova i zajednica i poziv za sudjelovanjem u njegovu radu 19

Norme i poduzetnici

- Mali i srednji poduzetnici u središtu europske normizacije 21

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

ISO

- Godišnja skupština ISO-a 2024. 23
- Trendovi u normama 24

IEC

- Sigurnost mikrovalnih pećnica 27

CEN i CENELEC

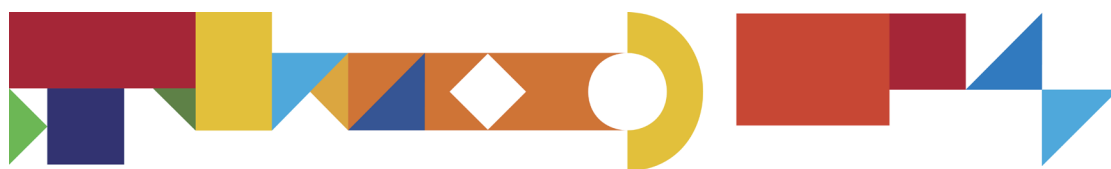
- Svjetski dan norma 2024.: norme pridonose pouzdanoj umjetnoj inteligenciji 28
- CEN i CENELEC prenijeli su Europskom parlamentu svoje poruke za novi zakonodavni ciklus 29
- Kako u normizaciji uzimati u obzir aspekte spolova: pročitajte novu brošuru CEN-a i CENELEC-a 29
- CEN i CENELEC osnovali su tehnički odbor za upravljanje podacima, podatkovne prostore, računalstvo u oblaku i računalstvo na rubu mreže (*edge*) 30

ETSI

- ETSI-jeve skupine za razvoj softvera OpenSlice i OpenCAPIF: Transformacija okruženja normizacije telekomunikacija 31

Naslovnica: Vizual povodom obilježavanja Svjetskoga dana norma 2024. godine
HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A55)

ISSN 1847-4217

WORLD STANDARDS DAY
14 OCTOBER

Obilježavanje Svjetskog dana norma 2024. u Hrvatskom zavodu za norme: *Zajednička vizija za bolji svijet*

Pripremila: **Mirjana Fijolić**

Foto: **Boris Opašić**

Svake godine 14. listopada diljem svijeta obilježava se **Svjetski dan norma**. Ovaj važan dan pruža priliku da se oda priznanje zajedničkom radu tisuća stručnjaka iz cijelog svijeta na stvaranju međunarodnih norma te da se podigne svijest o njihovoj važnosti u svakodnevnom životu i poslovanju. Ovogodišnja tema **Zajednička vizija za bolji svijet: U žarištu 9. cilj održivog razvoja** stavlja naglasak na izgradnju otporne infrastrukture, poticanje inovacija i održive industrijalizacije, uz poseban fokus na ulogu umjetne inteligencije.

U tjednu od 14. do 18. listopada 2024. godine **Hrvatski zavod za norme (HZN)** organizirao je **Dane otvorenih vrata** u svojoj normoteci, čime je omogućio svim zainteresiranim građanima i stručnjacima da besplatno pristupe normama, istraže njihovu važnost i da dobiju informacije o normizaciji u Hrvatskoj i svijetu. Posjetiteljima je također pružena prilika za kupnju norma po povoljnijim cijenama.

Ciljevi održivog razvoja i međunarodne norme

Ovogodišnji Svjetski dan norma stavlja naglasak na 9. cilj održivog razvoja – Gospodarstvo, inovacije i infrastruktura – u kontekstu brzog napretka umjetne inteligencije. Međunarodne norme pružaju ključna rješenja za izgradnju otporne infrastrukture, promicanje uključive i održive industrijalizacije te poticanje inovacija, što je sve nužno za globalnu gospodarsku transformaciju.

Predsjednici triju vodećih organizacija za normizaciju – IEC, ISO i ITU – podsjećaju nas na to da međunarodne norme igraju ključnu ulogu u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja jer osiguravaju sigurnost, interoperabilnost i održivost. Te norme također omogućuju suradnju među različitim akterima, što je od presudne važnosti za rješavanje suvremenih globalnih izazova poput klimatskih promjena, društvenih nejednakosti i gospodarskih poteškoća.

Normizacija i njezina uloga u društvu ne mogu se dovoljno naglasiti. Ona je alat koji povezuje različite sektore, nacije i regije, omogućujući im da zajedno rade na postizanju održivog, pravičnog i tehnološki naprednog svijeta.

Hrvatski zavod za norme i njegovi partneri aktivno doprinose tom procesu, promovirajući važnost norma i njihovu praktičnu primjenu u svakodnevnom životu.

” ZAJEDNIČKA VIZIJA ZA BOLJI SVIJET

U žarištu: 9. cilj održivog razvoja

GOSPODARSTVO, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA U ERI UMJETNE INTELIGENCIJE

Ciljevi održivog razvoja usmjereni su na mir, blagostanje i dobrobit ljudi i planeta. Svaki od njih hitan je poziv na djelovanje i za njegovo su ostvarenje potrebni naši zajednički naponi.

Međunarodne norme nude praktična rješenja koja svi možemo podržati. Primjenom međunarodnih norma postajemo dio rješenja.

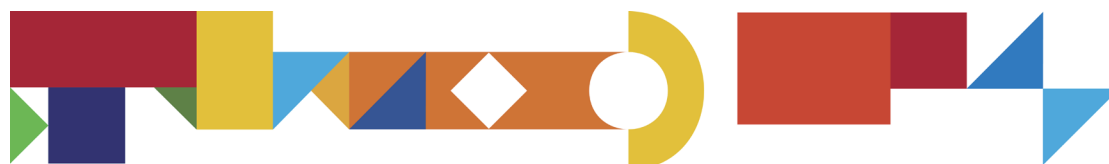
9. cilj održivog razvoja odnosi se na izgradnju otporne infrastrukture, promicanje uključive i održive industrijalizacije i poticanje inovacija.

Međunarodne norme okosnica su globalnog napretka. Osiguravaju interoperabilnost, sigurnost i održivost te potiču globalnu suradnju na ubrzanju inovacija putem umjetne inteligencije.

”

Zajedno možemo izgraditi svijet u kojem otporna infrastruktura, održivi industrijski rast i pionirske inovacije, uz pomoć umjetne inteligencije i međunarodnih norma, potiču gospodarsku transformaciju, danas i za buduće generacije.

WORLD STANDARDS DAY
14 OCTOBER

Poruka za Svjetski dan norma, koju potpisuju predsjednici triju glavnih međunarodnih organizacija za normizaciju (IEC, ISO i ITU)

Ciljevi održivog razvoja (SDG), koji su usmjereni rješavanju društvenih nejednakosti, razvoju održivoga gospodarstva i usporavanju klimatskih promjena, izrazito su ambiciozni. Za njihovo ostvarenje nužna je suradnja brojnih javnih i privatnih partnera te upotreba svih dostupnih alata, uključujući međunarodne norme i ocjenu sukladnosti.

Žestoka borba s pandemijom koja ne jenjava pokazala je da je apsolutno nužno raditi na ciljevima održivog razvoja na način koji uključuje sve zainteresirane strane, kako bi naše društvene zajednice bile snažnije, otpornije i pravičnije. Povodom današnje obljetnice molimo vas da nam se pridružite u misiji koja potvrđuje važnost ciljeva održivog razvoja pri obnovi za veću otpornost na buduće katastrofe (Building Back Better). U tim nastojanjima norme su važnije nego ikad prije.

Čitav sustav normi izgrađen je na suradnji. On svjedoči o snazi suradnje i uvjerenju da smo, kao što je cjelina veća od zbroja njezinih dijelova, snažniji kad smo udruženi. Zajedničkim radom dajemo ljudima rješenja iz stvarnog svijeta kako bi se mogli izravno suočiti s izazovima održivosti.

U tom duhu, Svjetskim danom norma započinjemo višegodišnje putovanje kojim ćemo prikazati brojne načine na koje međunarodne norme pridonose uspjehu ciljeva održivog razvoja.

Normama za ciljeve održivog razvoja i našom 'zajedničkom vizijom za bolji svijet', ujedinjeni ćemo raditi na ubrzanju ostvarenja Agende 2030.

Jo Cops
IEC President

Sung Hwan Cho
ISO President

Seizo Onoe
ITU Director

#WORLDSTANDARDSDAY

14 OCTOBER 2024

Dani otvorenih vrata u normoteci Hrvatskog zavoda za norme: Povezivanje znanja i prakse

Pripremila: **Mirjana Fijolić**

Foto: **Boris Opašić**

U tjednu od 14. do 18. listopada 2024. Hrvatski zavod za norme (HZN) organizirao je Dane otvorenih vrata u svojoj normoteci u Zagrebu. Ovaj događaj pružio je korisnicima jedinstvenu priliku za besplatan uvid u norme, savjetovanje sa stručnjacima, članovima tehničkih odbora HZN-a te djelatnicima normoteke. Dani otvorenih vrata namijenjeni su svim zainteresiranim građanima, poduzetnicima, ali i studentima, od kojih su posebnu pozornost privukli studenti i studentice Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije.

Zanimanje studenata za norme iznimno je važno za HZN. Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, kao budući stručnjaci u različitim industrijama, već sada pokazuju veliku svijest o značenju normizacije za profesionalni razvoj. Tijekom posjeta normoteci imali su priliku upoznati se s ulogom norma u industriji, tehnologiji i znanstvenim istraživanjima. Poznavanje normizacijskih procesa doprinosi njihovoj konkurentnosti na tržištu rada jer su norme ključne za osiguravanje kvalitete, sigurnosti i usklađenosti proizvoda i usluga s međunarodnim normama.

Za studente i mlade profesionalce poznavanje norma može otvoriti vrata brojnih prilika na tržištu rada. Mnoge tvrtke, posebno one u tehnološkom i kemijskom sektoru, traže stručnjake koji razumiju važnost usklađenosti s normama, što je ključ za uspješno poslovanje na globalnom tržištu.

Studenti su se dolaskom u normoteku imali prilike detaljno upoznati s normama, a nakon ovog posjeta uvidjeli su koliko su one važne za industriju i kako mogu unaprijediti njihovu buduću karijeru. Smatraju da bi svatko tko planira raditi u tehnologiji trebao znati više o normizaciji.

Normizacija nije samo tehnički proces, ona je temelj za inovacije i sigurnost. Posjet normoteci HZN-a studentima je proširio znanje o tome kako norme utječu na svakodnevni rad u laboratoriju i industriji. Sigurni su da će im ovo iskustvo pomoći u daljnjem obrazovanju i profesionalnom usmjeravanju.

Što normoteka nudi?

Normoteka HZN-a nije samo mjesto na kojem su pohranjeni dokumenti; to je informacijsko i komunikacijsko središte koje omogućuje korisnicima pristup bogatoj zbirci nacionalnih, europskih i međunarodnih norma. Uz besplatan uvid u norme tijekom Dana otvorenih vrata korisnicima je bila dostupna i stručna pomoć pri pretraživanju baza podataka i definiranju njihovih zahtjeva.

Djelatnici normoteke također pružaju korisnicima informacije o nacrtima norma i njihovoj povezanosti s nacionalnim i europskim zakonodavstvom. Uz to, normoteka djeluje i kao nacionalna kontaktna točka za mala i srednja poduzeća, što je od velike važnosti za poduzetnike koji žele osigurati da njihovi proizvodi i usluge budu u skladu s normama koje su na snazi.

„Norme su temelj svake inovacije u kemijskoj industriji. Studenti koji razumiju njihovu važnost bit će znatno spremniji za izazove tržišta rada, bilo da je riječ o istraživanju, proizvodnji ili razvoju novih tehnologija”, smatraju djelatnici normoteke HZN-a.

Normoteka – mjesto za znanje i napredak

Ovakvi događaji ne samo da potiču svijest o važnosti normi, već stvaraju i platformu za dijalog između akademske zajednice, stručnjaka i poduzetnika. Hrvatski zavod za norme nastavlja predano raditi na promoviranju normizacije i njezina utjecaja na razvoj gospodarstva i tehnologije, uz poseban naglasak na uključivanje mladih stručnjaka u taj proces.

Normoteka ostaje ključna točka za informiranje i povezivanje znanja s praksom – bilo da je riječ o studentima, malim poduzećima ili većim industrijskim subjektima.

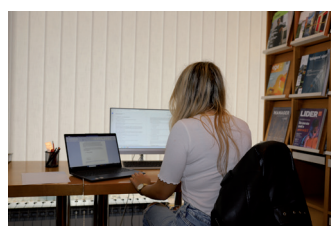
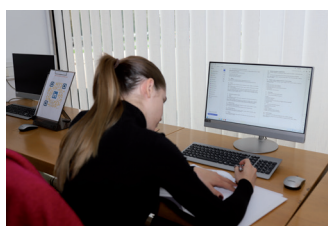
Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije na Danima otvorenih vrata HZN-a

Hrvatski zavod za norme (HZN) je organiziranjem Dana otvorenih vrata u svojoj normoteci u Zagrebu pružio studentima jedinstvenu priliku da se upoznaju s procesom normizacije i značenjem norma.

Studenti i studentice Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, koji se pripremaju za rad u industriji i razvoj novih tehnologija u kojima je poznavanje hrvatskih norma nužno, podijelili su svoja iskustva. Istaknuli su kako se koriste normama ne samo u industrijskom okruženju, već i pri izradi seminarskih i diplomskih radova, što im pomaže u primjeni teorijskog znanja na praktične zadatke.

Pristup normama za sve korisnike

Normoteka HZN-a dostupna je za sve korisnike tijekom cijele godine na adresi Ulica grada Vukovara 78, istočni ulaz. Svaki radni dan od 8:30 do 15:00 sati građani, poduzetnici, ali i akademska zajednica mogu dobiti informacije o normama iz područja njihova interesa, pregledavati norme te ih kupiti ili naručiti po pristupačnim cijenama. Za najavu dolaska u normoteku, kao i više informacija o normama, javite nam se telefonom na brojeve 01 6106 051 i 01 6106 059 ili e-poštom na normoteka@hzn.hr.

Izjave studenata Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije:

„Kao studentica posljednje godine diplomskog studija Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije pripremam se za rad u industriji za koji je potrebno poznavanje hrvatskih norma. Potragu za normama i njihovo proučavanje uvelike olakšava normoteka smještena u HZN-u koja posjeduje zbirke hrvatskih i međunarodnih norma i omogućuje jednostavan pristup normama.”

Martina Miloščić, FKIT

„U normoteku sam došla kako bih pripremila rad iz kolegija Upravljanje kvalitetom koji drži profesorica Sandra Babić. Dobili smo seminarski zadatak u kojem je potrebno opisati normu. Izabrala sam skup norma HRN EN ISO 374-2:2019, HRN EN ISO 374-4:2019 te HRN EN ISO 374-5:2016 koji obrađuje temu rukavica za zaštitu od opasnih kemikalija i mikroorganizama. Ovom prilikom zahvaljujem svim zaposlenicima normoteke koji su nas studente s FKIT-a tako lijepo ugostili.”

Vida Senčar, FKIT

„Krenuvši u novi semestar, susreli smo se s kolegijem Upravljanje kvalitetom. Jedna od prvih lekcija bile su norme. Dobili smo seminarski rad na temu norma. Uzeo sam opsežnu temu te mi je trebala pomoć u normoteci. Sve djelatnice su nas ugodno primile i uputile u pretraživanje norma. Jako sam im zahvalan i pozivam sve kojima je potrebno nešto više informacija o normama, a i kojima nije, da posjete normoteku.”

Tomislav Ratković, FKIT

„U normoteku sam došla kako bih se informirala o jednoj normi i o njoj napisala seminarski rad u sklopu kolegija Upravljanje kvalitetom. Smatram to vrlo korisnim jer ćemo se moji kolege i ja na budućim radnim mjestima, u raznim laboratorijima, susretati s velikim brojem različitih norma, a to sve osigurava siguran rad, što je u tom poslu i najvažnije. Normoteka je vrlo korisna jer je lako pristupiti svakoj normi i pročitati je te doznati iz nje najvažnije stavke. Posebno je korisno za nas mlade koji možda nismo toliko upoznati s normacijom i normama.”

Ivana Perković, FKIT

„U normoteku sam došla radi rada na seminaru iz kolegija Upravljanje kvalitetom te sam ovdje dobila sve potrebne informacije o normi HRN EN ISO 24444:2019; HRN EN ISO 24444:2020, koja govori o metodama ispitivanja sredstava za zaštitu od sunca, odnosno o in vivo određivanju faktora zaštite od sunca (SPF).”

Marina Ter, FKIT

„U HZN sam došla radi pisanja seminarskog rada na temu norma. Norme su dio naše svakidašnjice i svakako bez njih život ne bi mogao biti toliko kvalitetan i siguran. Budući da sam studentica Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, u sklopu čijeg se kurikulumu održava velik dio nastave u laboratorijima, smatram da je posjet normoteci i upoznavanje s normama jako bitno i korisno za daljnji napredak i rad u laboratorijima.”

Lejla Čutić, FKIT

Hrvatski mediji o Svjetskom danu norma

Pripremila: **Mirjana Fjolić**

Foto: **Boris Opašić**

Jedan od ključnih događaja bio je gostovanje voditeljice Odsjeka za poslove normoteke dr. sc. Ana Marije Boljanović na radijskoj postaji **HRT-Radio Sljeme**, gdje je u emisiji s novinarom Krešimirom Vešnikom detaljno objasnila što su norme i kako one mogu pomoći u svakodnevnom poslovanju. U razgovoru su se dotaknuli i utjecaja normizacije na gospodarstvo, inovacije te na postizanje globalnih ciljeva održivog razvoja.

Foto: HRT-Radio Sljeme, emisija uživo: dr. sc. Ana Marija Boljanović i novinar Krešimir Vešnik

Hrvatska izvještajna novinska agencija (HINA), nacionalni javni medijski servis, prenijela je vijest o ovom važnom događaju.

Osim što su mediji pridonijeli širenju svijesti o ovom važnom događaju, poslovni tjednik *Lider* objavio je zapažen članak u svojem digitalnom i tiskanom izdanju, kojim je dodatno osnažena poruka o važnosti norma i njihovu doprinosu globalnom napretku. Ova medijska podrška ima ključnu ulogu u informiranju javnosti o tome kako norme olakšavaju svakodnevni život, unapređuju poslovanje i stvaraju temelje za održivi razvoj.

LIDER Informacijama dajemo poslovno značenje

klub izvoznika | studentski lider klub | lider invest | kor

biznis i politika | tvrtke i tržišta | financije | kripto | što i kako | tehno | 1000 najvećih | zeleno i digitalno | život | e-lider |

ukratko

Svjetski dan norma - 14. listopada 2024.

14. listopad 2024.

Piše: Lider

Svake godine 14. listopada, članovi IEC-a, ISO-a i ITU-a obilježavaju Svjetski dan norma, kojim se odaje priznanje zajedničkim naporima tisuća stručnjaka iz cijelog svijeta u izradi dobrovoljnih tehničkih sporazuma koji se objavljuju kao međunarodne norme. Taj je dan i izvrsna prilika da se normizacija približi široj javnosti.

ZAJEDNIČKA VIZIJA ZA BOLJI SVIJET: U žarištu: 9. cilj održivog razvoja

Gospodarstvo, inovacije i infrastruktura u eri umjetne inteligencije

Ciljevi održivog razvoja usmjereni su na mir, blagostanje i dobrobit ljudi i planeta. Svaki od njih predstavlja hitan poziv na djelovanje i za njegovo su ostvarenje

Slika zaslona objave u poslovnom tjedniku *Lider* – digitalno izdanje

16. Dani inženjera elektrotehnike

Pripremio: Igor Božičević

Foto: Igor Božičević

U organizaciji Hrvatske komore inženjera elektrotehnike (HKIE) u Bolu na Braču od 3. do 5. listopada 2024. godine održani su 16. Dani inženjera elektrotehnike (DIE).

Na poziv gospodina Natka Vučkovića, predsjednika HKIE-a, na 16. DIE-u sudjelovao je ravnatelj Hrvatskog zavoda za norme gospodin Igor Božičević.

Na 16. DIE-u održana su izabrana i pozivna predavanja, okrugli stolovi i radionice iz domene projektiranja, nadzora, izvođenja elektrotehničkih sustava i instalacija u graditeljstvu. Na Danima inženjera elektrotehnike uvijek se nastoji govoriti o aktualnim temama. Ove godine razgovaralo se o temi zaštite od požara, fotonaponskih i baterijskih postrojenja, točnije o nedostatku regulative te planovima i inicijativama za njezino donošenje, a na okruglom stolu sudjelovali

su stručnjaci iz Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva prostornog uređanja, graditeljstva i državne imovine, Hrvatske udruge za zaštitu od požara i Hrvatske komore inženjera elektrotehnike. Također, predstavnici Ministarstva prostornog uređanja, graditeljstva i državne imovine informirali su zainteresirane o izmjenama Zakona o gradnji.

Da su Dani inženjera elektrotehnike ne samo najvažniji stručni skup inženjera elektrotehnike već i najomiljeniji, govori činjenica da je ove godine prijavljen rekordan broj sudionika. Broj od 1195 prijavljenih sudionika uključuje članove HKIE-a, sponzore, izlagače i goste.

U vrijeme digitalizacije i tranzicije prema ugljično neutralnom gospodarstvu inženjeri elektrotehnike jedni su od ključnih nositelja tih procesa. S obzirom na to da se Republika Hrvatska suočava s manjkom stručnjaka i odlaskom mladih inženjera, Hrvatska komora inženjera elektrotehnike kao društveno odgovorna institucija ugostila je na 16. DIE-u studente elektrotehnike splitskog FESB-a kako bi im predstavili rad Komore te ih naučili što točno podrazumijevaju i koje radne zadatke obuhvaćaju projektiranje, nadzor i izgradnja.

Obilježavanje 90 godina normizacije u Srbiji

Pripremio: Igor Božičević

Foto: Igor Božičević

Institut za standardizaciju Srbije (ISS), kao nacionalno tijelo za normizaciju, 10. listopada 2024. godine Svečanom akademijom u Rektoratu Sveučilišta u Beogradu obilježilo je 90 godina normizacije u Srbiji.

Na Svečanoj akademiji bili su predstavnici Ministarstva gospodarstva, Ministarstva graditeljstva, prometa i infrastrukture, ravnatelji nacionalnih normiranih tijela Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Češke, Hrvatske, Rumunjske i Sjeverne Makedonije, ravnateljica Republičkog zavoda za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske, članovi Skupštine, Upravnog i Nadzornog odbora Instituta za standardizaciju Srbije te brojni suradnici i zaposlenici.

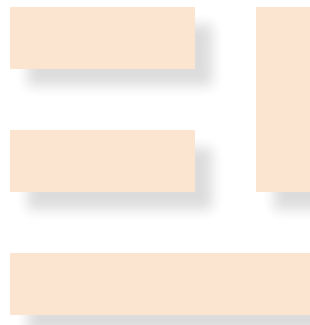
Prisutnima su se obratili:

- mr. Ivan Krstić, ravnatelj ISS-a u razdoblju od 2007. do 2015.
- Tatjana Bojanić, v.d. ravnateljica ISS-a.

Svim uzvanicima u toj je prigodi predstavljena monografija „90 godina standardizacije u Srbiji“. Pojedincima i institucijama koji godinama doprinose razvoju i unapređenju normizacije u Srbiji dodijeljena su priznanja.

Sljedećeg dana, 11. listopada 2024., u Sveučilišnoj knjižnici „Svetozar Marković“ održan je panel s temom edukacije u normizaciji na kojemu su sudjelovali predstavnici nacionalnih normiranih tijela iz regije pod vodstvom prof. dr. Ivane Mijatović. Sudionici panela imali su priliku razmijeniti znanja, učiti iz prošlih iskustava i istražiti inovativne najbolje prakse u području obrazovanja u normizaciji. Istoga dana u Sveučilišnoj knjižnici otvorena je izložba o normizaciji pod nazivom Standardizacija kroz staru štampu te infocentar za norme, čime će svim korisnicima Sveučilišne knjižnice biti omogućen elektronički pristup zbirci srpskih norma.

Hrvatski zavod za norme (HZN) pokrovitelj konferencije DigiDeck24

Pripremila: Mirjana Fijolić

Vizuali: Centar za digitalnu izgradnju Hrvatska, Monika Mlakić

Hrvatski zavod za norme (HZN) s ponosom podržava vodeću konferenciju digitalnih tehnologija u graditeljstvu – DigiDeck24, koja će se održati 14. studenoga 2024. godine u Mozaik Event Centru u Zagrebu.

Kao pokrovitelj ovog važnog događanja HZN pruža podršku svojim članovima u predstavljanju inovativnih digitalnih rješenja i norma koje transformiraju građevinsku industriju.

DigiDeck24, sada u trećem izdanju, okuplja vodeće domaće i međunarodne stručnjake te pruža jedinstvenu priliku za sudjelovanje u raspravama, na radionicama i u studijama slučaja. U fokusu su ključne teme digitalizacije, interoperabilnosti i normizacije – sve s ciljem modernizacije i osiguranja kvalitete u graditeljstvu.

- Digitalne inovacije u hrvatskom graditeljstvu
- Revolucionarne tehnologije i projekti u lokalnim građevinskim praksama
- Primjena digitalnih tehnologija na međunarodnim projektima
- Studije slučaja i načini na koje međunarodni stručnjaci demonstriraju globalni utjecaj digitalne transformacije u građevinskom sektoru
- Transformacija građevinarstva – Ljudi i promjene: Otkrijte ključnu ulogu ljudi u uspješnoj digitalnoj transformaciji
- Inovacije i normizacije – Budućnost građevinarstva

Doznajte više o najnovijim tehnološkim dostignućima i ključnoj ulozi normizacije u osiguravanju interoperabilnosti, kvalitete i sigurnosti u industriji

„Ovogodišnji DigiDeck24 stavlja naglasak na praktična rješenja za izazove u graditeljstvu uporabom digitalnih tehnologija. Zahvaljujući suradnji s partnerima poput DCT-a, Urbanih ideja, Amelior grupe i Inovapro, osmislili smo program s fokusom na stručna predavanja koja će sudionicima pružiti nova znanja i inovativne pristupe. Za one koji žele dodatnu vrijednost pripremili smo dvije izvanredne trosatne radionice koje će pružiti dubinski uvid u naprednu uporabu AI i BIM tehnologija. Očekuje vas sadržajno najkvalitetniji DigiDeck do sada”, kaže **Monika Mlakić**, predsjednica Centra za digitalnu izgradnju Hrvatska.

Kao predstavnica Centra za digitalnu izgradnju Hrvatska Monika Mlakić članica je u tehničkom odboru HZN/TO 551 pri Hrvatskom zavodu za norme i izravno je uključena u normizaciju u Republici Hrvatskoj u području graditeljstva i primjene načina rada prema BIM-u (*Building Information Modeling*).

Ne propustite priliku da doznate više o normama budućnosti i njihovoj ulozi u digitalnoj transformaciji!

Više na poveznici <https://cdih.hr/digideck24-trece-izdanje-vodece-konferencije-digitalnih-tehnologija-u-graditeljstvu/>

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluke u listopadu 2024. godine.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2024-10-31
Članovi promatrači	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8
Fizičke osobe	0
Ukupno članova promatrača	8
Redoviti članovi	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	152
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore i udruženja registrirana u Sudskom registru	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva i udruge osnovane prema Zakonu o udrugama i registrirane u Registru udruga	11
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – osnovne i srednje škole	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – visokoškolske ustanove	22
Fizičke osobe – pojedinci	20
Fizičke osobe – obrtnici	1
Tijela državne uprave	25
Ukupno redovitih članova	257
Ukupno članova HZN-a	265

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u

NOVI ČLANOVI

Prihvataju se prijave za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 25. srpnja 2024. do 16. listopada 2024. godine.

Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
GEOISTRAŽIVANJE d.o.o.	Redovito	Zagreb
NUMIKON d.o.o.	Redovito	Zagreb
BUGATTI RIMAC d.o.o	Redovito	Brezje, Sveta Nedjelja
HRVATSKI SAVJET ZA ZELENU GRADNJU	Redovito	Zagreb

PRESTANAK ČLANSTVA

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme na vlastiti zahtjev člana pristigle u vremenskom razdoblju od 25. srpnja 2024. do 16. listopada 2024. godine.

Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
VATROGASNA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA	Redovito	Zagreb
DRVENE KONSTRUKCIJE d.o.o.	Redovito	Voćin
KONTROLTEST INTERNATIONAL d.o.o.	Redovito	Zagreb
EUROINSPEKT EUROTETIL d.o.o.	Redovito	Zagreb

Informacija o novoosnovanome tehničkom odboru za područje održivih gradova i zajednica i poziv za sudjelovanje u njegovu radu

HZN/TO 584, *Održivi gradovi i zajednice* održao je prvi sastanak 3. listopada 2024. godine.

Pripremila: **Alica Glavaš**
Foto: HZN

Normizacija u području održivih gradova i zajednica počela je 2012. godine u Međunarodnoj organizaciji za normizaciju (ISO) pri odboru ISO/TC 268, *Sustainable cities and communities*, koji je objavio ključnu normu EN ISO 37101, *Sustainable development in communities – Management system for sustainable development – Requirements with guidance for use (Održivi razvoj u zajednicama – Sustav upravljanja održivim razvojem – Zahtjevi sa smjericama za primjenu)*. Tehnički odbor Europskog odbora za normizaciju CEN/TC 465, *Sustainable cities and communities* prati rad ISO-ova tehničkog odbora ISO/TC 268 i prihvaća njegove norme.

Hrvatski zavod za norme priključuje se globalnom trendu normizacije u području održivih gradova i zajednica osnivanjem tehničkog odbora HZN/TO 584, *Održivi gradovi i zajednice* na način da će pratiti rad ISO/TC 268, *Sustainable cities and communities* i CEN/TC 465, *Sustainable cities and communities*. U području rada obaju spomenutih TO-a nalaze se norme namijenjene svim gradovima, zajednicama i njihovim zainteresiranim stranama za uspostavu utjecajnog programa održivosti u skladu s njihovim administrativnim i zakonodavnim okvirima te će se neprestano raditi na njihovu poboljšanju.

Dobar primjer je nova norma tehničkog odbora CEN/TC 465 prEN 18140, *Sustainable and smart cities and communities – Nature-based solutions (NBSs) – Vocabulary and principles*, koja je u fazi pripreme, a uskoro će doći i na javnu raspravu u Hrvatskoj.

Pozivaju se članovi Hrvatskog zavoda za norme i ostale zainteresirane organizacije da se uključe u rad tehničkog odbora.

HZN/TO 584, *Održivi gradovi i zajednice*

Dodatne obavijesti:

Alica Glavaš, dipl. ing. prom.,
viša stručna savjetnica za normizaciju
u području telekomunikacija

e-pošta: alica.glavas@hzn.hr

tel. (01) 610 6053

Na fotografiji članovi HZN/TO 584, *Održivi gradovi i zajednice*

prof. Goran Krajačić, dipl. ing., Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, Katedra za energetska postrojenja i energetiku, Zavod za energetska postrojenja, energetiku i okoliš

mag. ing. arh. i urb. Ines Androić, načelnica Sektora za zelenu urbanu infrastrukturu i kružno gospodarenje prostorom i zgradama, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

dipl. oec. Filip Ćurko, univ. spec. oec. et polit., viši stručni savjetnik pročelnika, Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Grad Zagreb

izv. prof. dr. sc. Pero Škorput, izvanredni profesor i predstojnik Zavoda za inteligentne transportne sustave, Fakultet prometnih znanosti u Zagrebu

dr. sc. Darko Šiško, dipl. ing. geod., pomoćnik pročelnice za strategijske informacije i istraživanja, Sektor za strategijske informacije i istraživanja, Grad Zagreb

mag. geol. Katarina Buntak, Ravnateljstvo civilne zaštite, Sektor za smanjenje rizika od katastrofa, Služba za koordinaciju rada Hrvatske platforme, Odjel strateškog planiranja smanjenja rizika od katastrofa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb

dipl. ing. prom. Alica Glavaš, viša stručna savjetnica za normizaciju u području telekomunikacija, Hrvatski zavod za norme, Zagreb

mr. sc. Mihaela Zamolo, dipl. ing. građ., članica Upravnog odbora Hrvatskog savjeta za zelenu gradnju, Zagreb
Na fotografiji nedostaju (na sastanku sudjelovali mrežno)

dipl. oec. Julija Škoro, direktorica održivosti, HOLCIM, Koromačno

dipl. iur. Zorica Novaković Šesnić, Služba za potporu poslovanju, HOPS Hrvatski operator prijenosnog sustava, Prijenosno područje Split

Olga Štajdohar Pađen, Hrvatsko društvo za kvalitetu, Zagreb (vodeći je auditor za normu ISO 9001 i autor brojnih članaka iz područja upravljanja kvalitetom)

Doc. dr. sc. Krešimir Vidović, stručnjak u tvrtki Ericsson Nikola Tesla za korištenje ICT-a u prometu i transportu, Zagreb; docent na Zavodu za inteligentne transportne sustave na Fakultetu prometnih znanosti, gdje je i voditelj razvoja Laboratorija za znanost o podacima u prometu i logistici koji su zajedno osnovali Ericsson Nikola Tesla i Fakultet prometnih znanosti

Mali i srednji poduzetnici u središtu europske normizacije

Europsko udruženje *Small Business Standards* (SBS) objavljuje Program za EU u razdoblju 2024. – 2029.

Na temelju novog političkog mandata institucija EU-a, trenutnog preispitivanja Uredbe 1025/2012 o europskoj normizaciji i poziva na snažnije i konkurentnije jedinstveno tržište u izvješćima Enrica Lette i Marija Draghija, mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) i normizacija našli su se na prekretnici. Shvaćajući veliku važnost ovog trenutka, SBS, udruženje koje zastupa interese malih i srednjih poduzetnika u normizaciji, objavio je krajem rujna Program za EU u razdoblju 2024. – 2029.” – MSP-ovi u središtu europske normizacije.

Program počinje podsjetnikom na važnost norma kao temelja jedinstvenog tržišta i nezamjenjivog instrumenta za operativnost politika EU-a te sukladnost i usklađenost MSP-ova s nacionalnim i europskim zakonodavstvom.

U središtu Programa nalazi se šest poziva na djelovanje koji se odnose na sve aspekte europske normizacije, od uključivosti i snažnog financiranja sustava u cjelini do važnosti usklađenih norma za MSP-ove i korištenja normama s ciljem iskorištavanja svih mogućnosti dvostruke tranzicije.

SBS poziva na sljedeće mjere:

1. osiguranje uključivijeg normizacijskog sustava kojim će se poboljšati funkcioniranje jedinstvenog tržišta za sve
2. osiguranje snažnog financiranja normizacije i sudjelovanja MSP-ova u njoj te potpora vodećem položaju Europe u normama na svjetskoj razini
3. promicanje digitalnih norma i norma održivosti, koje će MSP-ovima omogućiti da u potpunosti iskoriste prilike koje nudi dvostruka tranzicija
4. osiguranje pravodobne izrade i navođenja usklađenih norma koje su ključne za rast MSP-ova
5. ulaganje u prihvaćanje i primjenu norma od MSP-ova kako bi im se pomoglo da ostvare poslovni uspjeh
6. potpuna provedba Uredbe 1025/2012 o europskoj normizaciji umjesto njezine prerade.

Svaki poziv na djelovanje popraćen je ciljanim i konkretnim preporukama za postizanje navedenih ciljeva, namijenjenih Europskoj komisiji i zakonodavcima.

SBS će te ključne poruke ponavljati u svim predstojećim političkim aktivnostima i na svim forumima, od Foruma Europske komisije na visokoj razini o europskoj normizaciji (HLF) do postupka preispitivanja Uredbe 1025/2012, kako bi se i dalje osigurala zastupljenost i zagovaranje stavova i interesa europskih MSP-ova u normizaciji.

Priredila: Mirjana Fijolić
Prijevod: Tatjana Majić

Godišnja skupština ISO-a 2024.

Ovogodišnja skupština pod sloganom „Rušimo granice” okupila je više od 10 000 sudionika iz više od 170 zemalja, koji su sudjelovali uživo ili putem interneta.

Ovogodišnja skupština pod sloganom „Rušimo granice” okupila je više od 10 000 sudionika iz više od 170 zemalja, koji su sudjelovali uživo ili putem interneta. Sudionici su bili pozvani da „razmišljaju izvan okvira” i iskoriste različita stajališta kako bi osigurali trajnu korjenitu promjenu i bolju budućnost za sve.

Na godišnjoj skupštini, čiji je domaćin bio ICONTEC, kolumbijsko nacionalno tijelo za normizaciju, predstavljeno je kako međunarodne norme mogu potaknuti održiv i uključiv rast, promicati odgovornu umjetnu inteligenciju i oblikovati budućnost ljudskih potencijala. Događaj je poslužio kao snažna platforma za iznošenje različitih stavova iz svih sektora te poticanje suradnje i inovativnih rješenja koja nadilaze geografske i sektorske granice.

”

Nadam se da će energija i ideje potaknute ovotjednim sjednicama ostati dugo u vašoj mašti. Nadam se da će nadahnuti svakoga od nas da ruši granice, prkosi konvencijama, prihvaća različita gledišta i iskoristi snagu međunarodnih norma kako bi oblikovao održiviji, pravedniji i uključiviji svijet.

Dr. Sung Hwan Cho, predsjednik ISO-a

Dok razmatramo preuzete obveze, s nestrpljenjem očekujemo mogućnost istraživanja novih granica na godišnjoj skupštini ISO-a u Ruandi 2025. godine.

Radujemo se što ćemo vas tamo vidjeti!

Opća skupština

Opća skupština zasjedala je u nazočnosti članova ISO-a i glavnih dužnosnika. Ove godine raspravljalo se o poboljšanju našeg upravljanja i poslovnom modelu prilagođenom novim okolnostima, čime su postavljeni čvrsti temelji za budući uspjeh naše organizacije.

”

Pozdravljam iznimnu predanost i entuzijazam svih vas danas i tijekom cijelog tjedna. Pomogli ste da se ovogodišnja skupština uistinu pamti i približili nas ostvarenju naše zajedničke vizije lakšeg, sigurnijeg i boljeg života.

Dr. Sung Hwan Cho, predsjednik ISO-a

U žarištu je bio izbor novih članova Vijeća i sljedećeg predsjednika ISO-a. Tu će dužnost 2026. godine preuzeti Khaled Soufi, predsjednik Egipatske organizacije za normizaciju i kvalitetu (EOS).

Tehničkom odboru ISO/TC 309 dodijeljena je nagrada LDE

ISO je na ovogodišnjoj Općoj skupštini s ponosom uručio nagradu Lawrence D. Eicher (LDE) stručnjacima ISO/TC 309, tehničkog odbora za upravljanje organizacijama. Njome se odaje priznanje predanosti odbora poticanju najbolje prakse i globalne suradnje u tom važnom području.

ISO-ov tehnički odbor imao je ključnu ulogu u oblikovanju okvira kojima se promiču transparentnost, odgovornost i etičnost u organizacijama diljem svijeta, potvrđujući važnu ulogu upravljanja u današnjem globalnom okružju.

Vodstvo odbora ISO/TC 309 s predsjednikom ISO-a dr. Sungom Hwanom Choom, glavnim tajnikom ISO-a Sergijom Mujicom i Javierom Garcijom, potpredsjednikom ISO-a za tehnička pitanja

”

Upravljanje organizacijama ključan je čimbenik održivog rasta.

Dr. Sung Hwan Cho, predsjednik ISO-a

Fotogalerija: Godišnja skupština ISO-a 2024.

Izvor: ISO
Priredila: Sandra Knežević
Prijevod: Tatjana Majić

Making lives
easier, safer
and *better.*

TRENDOVI U NORMAMA

ISO 56001:2024 Innovation management system – Requirements (Sustav upravljanja inovacijama – Zahtjevi)

SAŽETAK

Što je ISO 56001?

U normi ISO 56001 daju se zahtjevi i smjernice za uspostavu, primjenu, održavanje i poboljšanje sustava upravljanja inovacijama. Svrha je norme povećati sposobnost organizacije za stalne i uspješne inovacije. Primjenjuje se na sve vrste organizacija bez obzira na vrstu, veličinu, proizvode i usluge. Nudi sustavan pristup poticanju inovacija i upravljanju inovacijama.

Zašto je norma ISO 56001 važna?

U današnjem dinamičnom poslovnom okruženju stalnih promjena sposobnost za inovacije ključna je za opstanak i rast organizacije. Norma ISO 56001 važna je jer organizacijama osigurava okvir za sustavno upravljanje inovacijama kojim se smanjuje nesigurnost i povećava vjerojatnost ostvarenja značajnih koristi od novih proizvoda, usluga, procesa i modela. Poticanjem kulture koja podržava inovacije, organizacije mogu postati uspješnije, otpornije i konkurentnije..

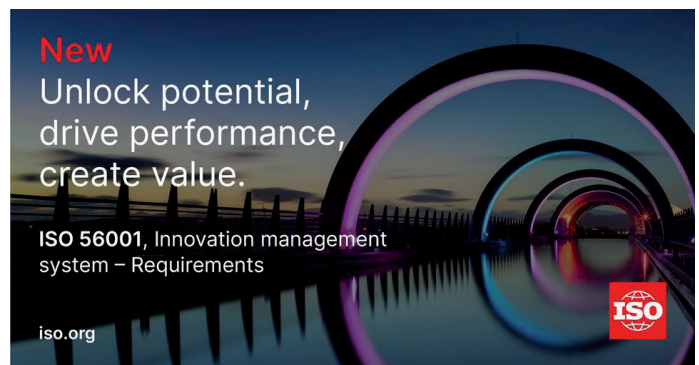
Koristi

- veća uspješnost u području inovacija i sposobnost za upravljanje nesigurnošću
- ostvarenje veće vrijednosti iz inovacija u proizvodima, uslugama i procesima
- izgradnja kulture trajnog poboljšavanja i trajne sposobnosti za inovacije
- poboljšanje ugleda i privlačenje kupaca, partnera i ulagača
- veća sposobnost za suradnju i mogućnost privlačenja financijskih sredstava.

Česta pitanja

Tko bi trebao primjenjivati ISO 56001?

Norma ISO 56001 prikladna je za sve organizacije koje žele poboljšati procese inovacija bez obzira na veličinu, sektor, proizvode i usluge.

Kako se ISO 56001 uklapa u ostale norme za sustave upravljanja?

ISO 56001 ima strukturu koja je usklađena s ostalim normama za sustave upravljanja, što omogućuje lakše objedinjavanje tih sustava. Organizacije mogu uskladiti ili objediniti sustav upravljanja inovacijama s ostalim sustavima upravljanja i tako iskoristiti sinergiju i povećati opću učinkovitost upravljanja.

Može li se ISO 56001 primjenjivati u kombinaciji s drugim ISO normama?

Da, norma ISO 56001 kompatibilna je s ostalim ISO normama za sustave upravljanja, što olakšava objedinjeni pristup upravljanju raznim sposobnostima i procesima organizacije.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

Datum objave: rujan 2024.

Izdanje: 1.

Broj stranica: 22

Tehnički odbor: ISO/TC 279

ICS: 03.100.01; 03.100.40; 03.100.70

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

This standard contributes to the following Sustainable Development Goals

ISO/UNDP PAS 53002:2024 Guidelines for contributing to the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) (Smjernice za doprinos ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda)

SAŽETAK

Što je ISO/UNDP PAS 53002?

ISO/UNDP PAS 53002 smjernice su koje pomažu organizacijama u doprinosu ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda (SDG). Izrađene su u partnerstvu s Programom Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) kako bi se organizacijama osigurao jedinstven pristup sustavnom upravljanju i optimizaciji utjecaja na održivi razvoj u raznim aspektima poslovanja.

Zašto su smjernice ISO/UNDP-a za ciljeve održivog razvoja važne?

Smjernice su bitne za promicanje cjelovitog pristupa održivom razvoju, koji organizacijama omogućuje pozitivan doprinos ciljevima održivog razvoja. U njima se daje strukturirani okvir za povećanje pozitivnih i smanjenje negativnih učinaka, osobito za ranjive skupine. Proaktivnim mjerama i ugradnjom održivog razvoja u poslovanje i procese donošenja odluka osigurava se uravnotežen pristup ekonomskoj, socijalnoj i ekološkoj održivosti.

Kome su namijenjene smjernice?

Smjernice su namijenjene organizacijama u svim sektorima. Usmjerene su na donositelje odluka na najvišoj razini koji pomoću njih mogu utvrditi kako ostvariti opipljiv pozitivan učinak na temelju vlastitih jedinstvenih okolnosti.

Koristi

- organizacijske strategije usklađuju se s ciljevima održivog razvoja
- povećava se uključenost dionika i doprinos društvenih skupina
- poboljšava se izvještavanje o održivosti i transparentnost
- podupire se upravljanje rizicima povezano s pitanjima održivosti.

Česta pitanja

Tko bi trebao primjenjivati ISO/UNDP 53002?

Organizacije u javnom i privatnom sektoru diljem svijeta – velike i male, nove i etablirane – koje žele ugraditi strategije povezane s ciljevima održivog razvoja u poslovanje.

Kako ISO/UNDP 53002 nadopunjuje ostale norme za održivost?

Smjernice nadopunjuju postojeće norme za održivost tako što stavljaju naglasak na usklađivanje strategija i poslovanja organizacije s **ciljevima održivog razvoja u cjelini**. To su **ISO 14001**, koja se odnosi na sustave upravljanja okolišem, i **ISO 22000**, koja se bavi upravljanjem sigurnošću hrane, te ISO-ove norme za kružno gospodarstvo, uključujući **ISO 59020**. Sve te norme zajedno omogućuju organizacijama da povećaju svoju održivost u raznim dimenzijama.

Što čini smjernice ISO/UNDP 53002 jedinstvenim?

Svrha je smjernica ISO/UNDP-a za ciljeve održivog razvoja pomoći **organizaciji da se napreduje od usklađivanja s ciljevima održivog razvoja do stavljanja ciljeva održivog razvoja u središte poslovanja**.

Tko je izradio ISO/UNDP 53002?

Smjernice je izradila međunarodna skupina stručnjaka iz ISO-a i UNDP-a pod vodstvom **danskog člana ISO-a, Danish Standards**. Organizacija *Danish Standards* vodi tajništvo tehničkog odbora koji se bavi upravljanjem ciljevima održivog razvoja, **ISO/PC 343, Sustainable development goals management**.

Što je ISO/PAS?

Javno dostupna specifikacija (*Publicly Available Specification, PAS*) objavljuje se kao **odgovor na hitnu potrebu tržišta**. Predstavlja konsenzus stručnjaka unutar radne skupine ili konsenzus u organizaciji izvan ISO-a. Kao i tehničke specifikacije, javno dostupne specifikacije primjenjive su čim se objave. Služe i za dobivanje povratnih informacija radi eventualne pretvorbe u međunarodnu normu.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

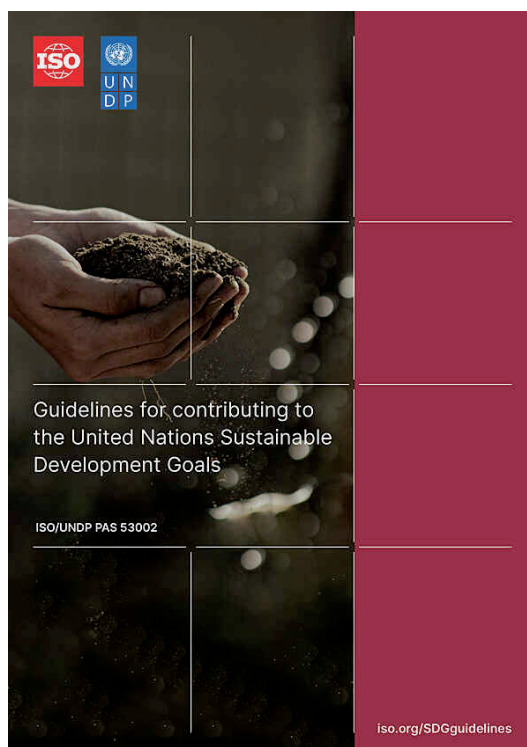
Datum objave: rujan 2024.

Izdanje: 1.

Broj stranica: 39

Tehnički odbor: **ISO/PC 343**

ICS: **13.020.20**

ISO/IEC TS 17035:2024

Conformity assessment – Guidelines for validation and verification programmes (Upravljanje objektima – Pregled dostupnih tehnologija)

SAŽETAK

U dokumentu se daju smjernice za vlasnike programa validacije/verifikacije, tijela za validaciju/verifikaciju i ostale zainteresirane strane za razvoj, sadržaj i vođenje programa validacije/verifikacije. U tijelima za validaciju/verifikaciju dokument je namijenjen za uporabu u kombinaciji s normom ISO/IEC 17029 i sektorskim programima koji se provode prema njoj.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno	Datum objave: rujan 2024.
Izdanje: 1.	Broj stranica: 17
Tehnički odbor: ISO/CASCO	
ICS: 03.120.20	

ISO committee for conformity assessment (CASCO)

ISO 37151:2024

Smart community infrastructures – Principles and requirements for performance metrics (Pametna komunalna infrastruktura – Načela i zahtjevi za mjerenje uspješnosti)

SAŽETAK

U dokumentu se navode načela i zahtjevi za definiranje, utvrđivanje, poboljšavanje i usklađivanje mjerila uspješnosti komunalne infrastrukture. Daju se preporuke za analizu komunalne infrastrukture, uključujući dostupnost, interoperabilnost, sinergiju, otpornost, sigurnost, zaštitu i održivost.

Komunalna infrastruktura uključuje, između ostalog, opskrbu energijom, vodoopskrbu i odvodnju, prijevoz, zbrinjavanje otpada i telekomunikacije.

Načela i zahtjevi iz ovog dokumenta primjenjuju se na zajednice svih veličina u određenom geografskom području koje planiraju, puštaju u rad i ocjenjuju komunalnu infrastrukturu ili bilo koji njezin element i njima upravljaju. Međutim, odabir i važnost mjerila ili (ključnih) pokazatelja uspješnosti komunalne infrastrukture ovise o tome kako se primjenjuje ovaj dokument s obzirom na obilježja pojedine zajednice.

U dokumentu se razmatra koncept „pameti“ u smislu uspješnosti i primjenjivosti tehnoloških rješenja, u skladu s održivim razvojem i otpornošću zajednice.

NAPOMENA: Dokument se ne odnosi na mjerenje, izvješćivanje ili provjeru. Za moguće dokumente koji proizlaze iz primjene ovog dokumenta vidi ISO/TR 37150:2014, točku 6. U ovom se dokumentu ne uspoređuju pojedine zajednice nego im se omogućuje da djelotvornije procijene vlastitu infrastrukturu.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno	Datum objave: rujan 2024.
Izdanje: 1.	Broj stranica: 48
Tehnički odbor: ISO/TC 268/SC 1	
ICS: 13.020.20	

Sigurnost mikrovalnih pećnica

29. rujna 2024., Uredništvo IEC-a

Sve je počelo s čokoladicom s kikirikijem. Inženjer Percy Spencer bio je u posjetu laboratoriju u kojem se ispituju megatroni – elektronske cijevi za pojačavanje ili generiranje mikrovalova – kad je osjetio da se čokoladica u njegovu džepu topi. Pored megatrona stavio je zrna kukuruza i ona su počela pucati. Ilustraciju tog prizora priložio je prijavama patenata za primjenu mikrovalova, koje je podnio 1946. godine.

To je bio početak mikrovalnih pećnica, koje su otad promijenile živote mnogih. Ipak, njihov proboj nije bio lak. U SAD-u je 70-ih godina prošlog stoljeća tržište mikrovalnih pećnica doživjelo nagli pad kada je Udruženje potrošača upozorilo na neizvjesnost u vezi s učincima zračenja. Međutim, nakon brojnih ispitivanja i uvođenja strogih graničnih vrijednosti emisija mikrovalova i sigurnosnih zahtjeva, koji je utvrđeni u IEC-ovim normama, strah je uvelike smanjen.

Visoka razina sigurnosti i učinkovitosti mikrovalnih pećnica zahtijeva se i danas. Norme koje se na to odnose stalno se preispituju kako bi se uzele u obzir sve tehnološke i tržišne promjene. Jedna od njih – IEC 60705, *Kućanske mikrovalne pećnice – Metode mjerenja radnih značajki* – upravo je izmijenjena. Uključuje elemente kao što su značajke pečenja i odmrzavanja – ispitane na brojnim namirnicama, od malina do mesne štruce – te izlaznu snagu i način izračuna energetske potrošnje ciklusa pečenja, koja je važna za energetske učinkovitost.

IEC ima nekoliko međunarodnih norma za mikrovalne pećnice, npr.:

IEC 60335-1: Kućanski i slični električni aparati – Sigurnost – 1. dio: Opći zahtjevi. Tom se normom utvrđuju opći sigurnosni zahtjevi za kućanske i slične električne uređaje, uključujući mikrovalne pećnice, te sigurnosni zahtjevi za kondenzatore, npr. u pogledu izolacije i zaštite od prenapona.

IEC 60335-2-25: Kućanski i slični električni aparati – Sigurnost – Dio 2-25: Posebni zahtjevi za mikrovalne pećnice, uključujući i složene mikrovalne pećnice, bavi se sigurnošću mikrovalnih pećnica za kućansku i sličnu uporabu.

IEC 61000-3-2: Elektromagnetska kompatibilnost (EMC) – Dio 3-2: Granice – Granice za emisije strujnih harmonika (za ulazne struje uređaja < 16 A po fazi). To je norma u kojoj se utvrđuju granične vrijednosti emisija strujnih harmonika iz mikrovalnih pećnica kako bi se osiguralo da ne uzrokuju smetnje drugoj elektroničkoj opremi.

IEC 62301: Kućanski električni aparati – Mjerenje potrošnje snage praznoga hoda. Normom se utvrđuju metode mjerenja energetske potrošnje uređaja, uključujući mikrovalne pećnice, u stanju pripravnosti.

Sve su te norme obuhvaćene IEC-ovim sustavom shema ocjene sukladnosti elektrotehničke opreme i sastavnica (IECEE). IECEE osigurava da ispitani i certificirani proizvodi ispunjavaju najstrože razine sigurnosti, pouzdanosti i učinkovitosti utvrđene odgovarajućim međunarodnim normama.

Izvor: IEC
Priradio: Ivo Andreis
Prijevod: Tatjana Majić

Svjetski dan norma 2024.: Norme pridonose pouzdanoj umjetnoj inteligenciji

14. listopada CEN i CENELEC pridružuju se međunarodnoj normizacijskoj zajednici u obilježavanju Svjetskog dana norma. Uz slogan **Zajednička vizija za bolji svijet** događaj je prilika za isticanje brojnih načina na koje međunarodne norme pridonose izgradnji održive budućnosti.

Posljednjih nekoliko godina Svjetski dan norma posvećen je podizanju svijesti o doprinosu norma ciljevima održivog razvoja (SDG). Ove je godine u žarištu 9. cilj održivog razvoja, koji se odnosi na gospodarstvo, inovacije i infrastrukturu u doba umjetne inteligencije (UI).

CEN i CENELEC kao dvije službene europske organizacije za normizaciju s veseljem se pridružuju proslavi. U doba umjetne inteligencije, uz brojna pitanja i nesigurnost, norme su važnije nego ikada. Dobrovoljne norme koje se temelje na konsenzusu nude zajednička pravila ponašanja, olakšavaju širenje najbolje prakse, pridonose brzom prijenosu inovacija i potiču globalnu trgovinu.

U nastavku se navodi nekoliko primjera doprinosa norma oblikovanju budućnosti umjetne inteligencije:

EN ISO/IEC 23894:2024 – Smjernice za upravljanje rizicima

U normi se organizacijama koje razvijaju, proizvode, implementiraju ili upotrebljavaju proizvode, sustave i usluge koji se koriste umjetnom inteligencijom (AI) daju smjernice o tome kako upravljati rizicima koji se posebno odnose na umjetnu inteligenciju. Norma obuhvaća utvrđivanje, procjenu i ublažavanje potencijalnih rizika povezanih s umjetnom inteligencijom, uključujući probleme povezane sa sigurnošću i privatnošću podataka i kvarovima sustava. Primjena smjernica može se prilagoditi bilo kojoj organizaciji i njezinoj situaciji. Norma promiče odgovornu i sigurnu integraciju umjetne inteligencije u razne sektore kao potporu održivoj industrijalizaciji i inovacijama.

EN/CLC ISO/IEC/TR 24027:2023 – Pristranost u sustavima umjetne inteligencije i odlučivanju potpomognutom umjetnom inteligencijom

U tom tehničkom izvještaju razmatra se pristranost (bias) u sustavima UI-ja, osobito u pogledu donošenja odluka potpomognutog UI-jem. Opisuju se tehnike mjerenja i metode procjene pristranosti s ciljem uklanjanja povezanih slabosti.

Područje primjene dokumenta obuhvaća sve faze životnog ciklusa sustava UI-ja, uključujući prikupljanje podataka, njihov unos radi „poučavanja” sustava, kontinuirano učenje, ispitivanje i evaluaciju. Dokumentom se potiču inovacije razvojem pravičnijih sustava UI-ja kojima se može vjerovati u raznim sektorima.

EN ISO/IEC 8183:2024 – Okvir za životni ciklus podataka

U dokumentu se definiraju faze i utvrđuju mjere za obradu podataka tijekom cijelog životnog ciklusa sustava umjetne inteligencije (UI), uključujući nabavu, izradu, razvoj, uvođenje, održavanje i gašenje. Norma se primjenjuje na sve organizacije koje se koriste podacima u razvoju i uporabi sustava UI-ja bez obzira na vrstu, veličinu ili narav. Njome se podupire digitalna transformacija gospodarskih grana jer osigurava čvrste temelje za upravljanje podacima kojima se potiče učinkovitost poslovanja i inovacije.

Kako biste mogli doznati više o normama koje se odnose na ciljeve održivog razvoja, CEN i CENELEC vode posebnu mrežnu stranicu: **Norme za ciljeve održivog razvoja**. Ona nudi sveobuhvatan i jasan pregled norma koje znatno doprinose ciljevima održivog razvoja u europskom kontekstu.

U povodu Svjetskog dana norma Elena Santiago Cid, generalna direktorica CEN-a i CENELEC-a, rekla je: *Na Svjetski dan norma odajemo priznanje doprinosu europskih norma pouzdanoj umjetnoj inteligenciji, inovacijama i konkurentnosti. Rad CEN-a i CENELEC-a ključan je za napredak u uvođenju sigurne, zaštićene, integrirane i otporne digitalne infrastrukture kojom se osnažuje naša budućnost. Pritom s ponosom podupiremo 9. cilj održivog razvoja, potičući održivu industrijalizaciju i tehnološki napredak za bolju Europu i svijet.*

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

CEN i CENELEC prenijeli su Europskom parlamentu poruke za novi zakonodavni ciklus

„Snažnom jedinstvenom tržištu potreban je snažan europski normizacijski sustav”, poruka je za novi zakonodavni ciklus koju su CEN i CENELEC prenijeli Europskom parlamentu. Tijekom rujanskog plenarnog zasjedanja Europskog parlamenta CEN i CENELEC uputili su zastupnicima u Europskom parlamentu i drugim dionicima poziv na jačanje javno-privatnog partnerstva u okviru Europskog normizacijskog sustava.

Izaslanstvo CEN-a i CENELEC-a otputovalo je u Strasbourg kako bi sudjelovalo u aktivnostima informiranja javnosti Europskog parlamenta. CEN i CENELEC udružili su se s europskim medijskim centrom Euractiv u nastupu na zabavi dobrodošlice **Meet the Press** za nove i ponovno izabrane zastupnike u Europskom parlamentu. To je za CEN i CENELEC bila prilika za razmjenu stajališta s tvorcima politike i novinarima u neformalnom okružju.

Tijekom boravka u Strasbourgu CEN i CENELEC sudjelovali su na bilateralnim sastancima sa zastupnicima u Europskom parlamentu i savjetnicima za politiku, npr. zastupnicom Svenjom Hahn (RENEW, DE), koordinatoricom Odbora za unutarnje tržište skupine Renew i izjaviteljicom za izmjenu Uredbe 1025/2012 o europskoj normizaciji tijekom prethodnog zakonodavnog mandata Europskog parlamenta.

Te su aktivnosti dio promicanja Izjave CEN-a i CENELEC-a u kojoj se europske institucije pozivaju da iskoriste mogućnosti norma u jačanju jedinstvenog tržišta i sposobnosti Europe da odgovori na izazove cilja nulte neto stope emisija i digitalnog doba. U Izjavi se utvrđuju tri glavna stupa novog zakonodavnog ciklusa (2024. – 2029.): „potvrđivanje, transformacija i jačanje” jedinstvenog tržišta i u okviru svakog stupa poziva se na konkretno djelovanje. Izjavu možete pročitati [ovdje](#).

Kako u normizaciji uzimati u obzir aspekte spolova: pročitajte novu brošuru CEN-a i CENELEC-a

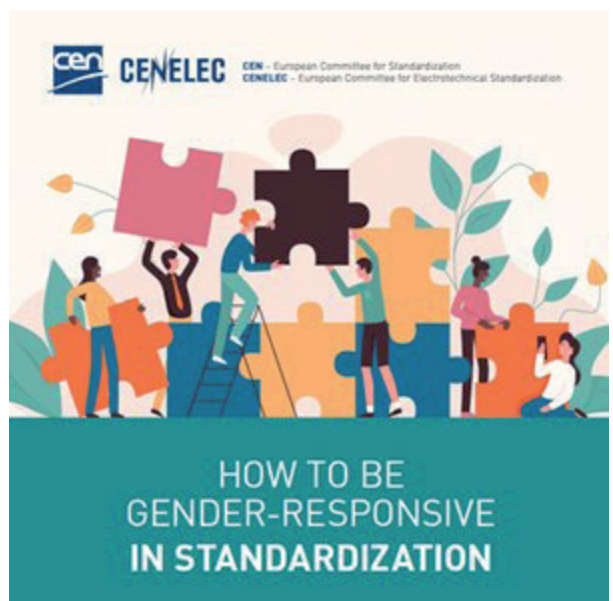
Uključivost i različitost ključne su vrijednosti sustava CEN-a i CENELEC-a i bitan dio izrade norma od kojih svi imaju jednaku korist. Zbog toga smo osobito ponosni na objavu nove CEN-ove i CENELEC-ove brošure: *Kako u normizaciji uzimati u obzir aspekte spolova*.

Brošura sadrži jednostavan vodič za autore norma i stručnjake iz gospodarstva o tome kako u izradi norme:

- osigurati jednaku zaštitu za sve korisnike
- osigurati maksimalan učinak norme
- pridonijeti povećanju europske konkurentnosti.

Osim informacije o tome što su norme koje uzimaju u obzir aspekte spolova i zašto su važne u vodiču se daju i praktični savjeti za veću uključivost te popis korisnih resursa na tu temu.

PREUZMITE BROŠURU

CEN i CENELEC osnovali su tehnički odbor za upravljanje podacima, podatkovne prostore, računalstvo u oblaku i računalstvo na rubu mreže (edge)

Podaci pokreću inovacije, transformiraju gospodarske grane i oblikuju budućnost europskog digitalnog gospodarstva. Budući da su podaci u središtu te transformacije, ključno je da budu dostupni svima, ali i sigurni. U prilog toj viziji CEN i CENELEC sa zadovoljstvom objavljuju da su osnovali zajednički tehnički odbor, JTC 25, Data management, Dataspace, Cloud and Edge.

Novi odbor izrađivat će norme za potporu širokom prihvaćanju digitalizacije i uspostavi potpuno funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta EU-a. Cilj je osigurati da europsko gospodarstvo bude učinkovitije, produktivnije, konkurentnije i u potpunosti integrirano u globalno digitalno tržište.

Rad JTC-a pomoći će pri smanjenju troškova usklađenosti sa zakonima i prepreka ulasku na tržište, poticanju inovacija i konkurentnosti, neometanoj razmjeni podataka i stvaranju poslovnih prilika. Poseban naglasak bit će na osiguranju interoperabilnosti. Inovacije utemeljene na podacima mogu koristiti mnogim područjima, npr. zdravstvu, prometu i ekološkoj održivosti.

Prvi plenarni sastanak tog važnog zajedničkog tehničkog odbora CEN-a i CENELEC-a održan je u Bruxellesu 20. rujna 2024. godine. Tajništvo vodi UNI, talijanska organizacija za normizaciju, putem svojeg udruženog tijela UNINFO, specijaliziranog za informacijsku tehnologiju.

U UNINFO-u kažu:

„CEN-ov i CENELEC-ov zajednički tehnički odbor JTC 25 imat će ključnu ulogu u izradi norma potrebnih za upravljanje podacima, podatkovne prostore, računalstvo u oblaku i računalstvo na rubu mreže na europskoj razini. Poticanjem inovacija i osiguranjem interoperabilnosti nastojimo povećati učinkovitost, produktivnost i globalnu konkurentnost gospodarstva EU-a. Postavljamo temelje za snažnu digitalnu budućnost koja je u potpunosti integrirana u globalno digitalno gospodarstvo.”

”

Prvi sastanak odbora JTC 25 bio je velik uspjeh. Uz široko sudjelovanje dionika JTC 25 je dogovorio radnu strukturu za ispunjavanje nacrta zahtjeva za normizaciju kao potporu Zakonu o podacima, a spreman je i za dodatne zadatke kada se njegovo područje rada proširi. Okupili smo skupinu željnu otvorenih rasprava usmjerenih na konsenzus. Radujem se suradnji s tim ljudima”, kazao je Sebastian Steinbuss, predsjednik odbora CEN/CLC JTC 25.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

ETSI-jeve skupine za razvoj softvera OpenSlice i OpenCAPIF: Transformacija okružja normizacije telekomunikacija

U ETSI-ju, organizaciji koja izrađuje norme koje potiču tehnološke inovacije, uvedena je nova vrsta radnih skupina namijenjena zajedničkoj izradi softvera: skupina za razvoj softvera (Software Development Group, SDG). Među tim skupinama osobito su važne OpenSlice i OpenCAPIF, koje će unijeti revoluciju u djelatnost telekomunikacija jačanjem interoperabilnosti, fleksibilnosti i skalabilnosti mrežnih usluga.

OpenSlice: Mrežni sloj kao usluga

[OpenSlice](#) je prototip sustava podrške poslovanju (*Operations Support System, OSS*) otvorenog koda unutar ETSI-jeva arhitektonskog okvira virtualizacije mrežnih funkcija (*Network Functions Virtualization, NFV*). OpenSlice nudi model mreže kao usluge (*Network-as-Service, NAAS*) u skladu s načelima ETSI-jeva okvira NFV, TM Foruma, 3GPP-a i ETSI-jeva modela upravljanja mrežnim uslugama bez potrebe za konfiguriranjem (*zero-touch Network and Service Management, ZSM*). OpenSlice čini dostupnim OpenAPI-je TM Foruma i neometano komunicira s alatima NFV-a za koordinaciju (*orchestrators*) putem namjenskih programskih sučelja (API-ja) i podatkovnih modela ETSI-jeva NFV-a, osiguravajući interoperabilnost s platformama kao što je Open Source MANO (OSM).

Mrežni slojevi (slices, engl.: režnjevi) sustava OpenSlice opisani su prema GSMA-ovom generičkom predlošku *Generic Network Slice Template* (GST), koji čini dostupnim paket API-ja za NAAS TM Foruma. Taj pristup omogućuje pružateljima usluga da učinkovito nude prilagođene mrežne slojeve, ispunjavajući različite zahtjeve korisnika.

Arhitektura OpenSlice podržava niz funkcija, uključujući upravljanje narudžbama usluga i njihovu koordinaciju, upravljanje katalogom NFV-a i upravljanje inventarom usluga. Platforma sadržava dva glavna portala: uslužni portal za pristup i dizajn usluga te portal NFV za upravljanje sporednim proizvodima NFV-a. OpenSlice omogućuje interakciju aplikacija trećih strana putem API-ja TM Foruma, povećavajući fleksibilnost i sposobnost integracije.

Dizajn alata OpenSlice nastao u oblaku podržava implementaciju u Kubernetesu, osiguravajući skalabilnost i otpornost. Automatizacijom upravljanja životnim ciklusom mrežnih slojeva OpenSlice značajno smanjuje vrijeme i rad koji su potrebni za uvođenje novih usluga, čime se ubrzava vrijeme potrebno za stavljanje na tržište.

OpenCAPIF: Zajednički okvir API-ja za interoperabilnost

[OpenCAPIF](#) (*Open Common API Framework*, zajednički okvir API-ja otvorenog koda) još je jedna revolucionarna inicijativa u okviru ETSI-jeva programa SDG-ova. Njegova je svrha razviti okvir otvorenog koda za koncept CAPIF koji je uveden u 15. izdanje 3GPP-a (*Release 15*). OpenCAPIF osigurava implementaciju softvera otvorenog koda za glavnu (*core*) funkciju, omogućujući sigurnu i dosljednu dostupnost i izvođenje API-ja.

Osnovna je svrha OpenCAPIF-a da bude jedinstven okvir API-ja koji osigurava nesmetanu interakciju između različitih sustava i usluga. Tim se okvirom utemeljenim na normama olakšava integracija novih tehnologija i usluga, čime se operatorima olakšava prihvaćanje i primjena inovativnih rješenja. OpenCAPIF dizajniran je tako da čini dostupnim mrežne i servisne API-je iz raznih domena, osiguravajući mrežnim aplikacijama usklađeni pristup korištenju API-jima.

OpenCAPIF podržava uzajamnu provjeru autentičnosti TLS-a za sigurnu komunikaciju između korisnika i pružatelja API-ja. Za upravljanje certifikatima služi se uslugama tijela za izdavanje certifikata i nudi tri sigurnosna mehanizma za korištenje API-jima: unaprijed dodijeljene ključeve, certifikate i tokene OAuth 2.0. Komponente OpenCAPIF-a primjenjuju se u okruženju Kubernetes.

Transformacija okružja normizacije telekomunikacija

OpenSlice i OpenCAPIF ključni su za transformaciju normizacije telekomunikacija. Promicanjem interoperabilnosti i ponovnom uporabom komponenti te inicijative omogućuju operatorima stvaranje fleksibilnijih, održivijih i skalabilnijih mreža.

Suradnja među tim softverskim projektima potiče inovacije i ubrzava razvoj novih tehnologija. Stavljanjem na raspolaganje alata otvorenog koda za podršku normizaciji ETSI osigurava platformu za poslovne subjekte u djelatnosti i istraživačke inicijative radi bržeg eksperimentiranja, iteracije i primjene novih rješenja. Ta je platforma ujedno dragocjen izvor pravodobnih povratnih informacija za potrebe izrade norma. Bez ubrzanog inovacijskog ciklusa normizacija mreža ne bi mogla držati korak s brzim razvojem telekomunikacijskog okružja.

OpenSlice i OpenCAPIF dva su najnovija dodatka ETSI-jevu portfelju alata i projekata otvorenog koda, među kojima su [Open Source MANO](#) i [TeraFlowSDN](#). Ako želite doznati više o njima i njihovoj ulozi u pretvaranju inovacija u norme, ne propustite nadolazeću ETSI-jevu konferenciju [Softver i norme za pametne mreže i usluge](#).

Izvor: ETSI
Priredila: Alica Glavaš
Prijevod: Tatjana Majić

